

Dekker Groep
T.a.v. Toon van Mierlo
Postbus 6073
4000 HB Tiel

Datum
25 september 2024

Zaaknummer
2023-015155

Onderwerp
Advies NRD Gouverneurspolder

Inlichtingen bij
Gerard de Vries
026-3598954
post@gelderland.nl

Blad
1 van 12

Beste Toon van Mierlo,

U heeft ons gevraagd advies te geven over uw voorgenomen project Herinrichting Gouverneurspolder. Hierbij ontvangt u ons advies over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

In uw plannen heeft u een kaart gemaakt met daarop het basisalternatief. Wij zijn kritisch over dit basisalternatief en vinden dat dit nog sterk moet verbeteren voordat wij een positief besluit kunnen nemen over uw toekomstige aanvraag voor de omgevingsvergunning voor de ontgrondingenactiviteit. Wij lichten in dit advies toe op welke punten het basisalternatief moet verbeteren.

Onze belangrijkste adviezen zijn:

1. Wij zijn kritisch over het basisalternatief. Dit alternatief zorgt voor een grote plas en lijkt gericht op maximale delfstoffenwinning. Het bedient de andere doelstellingen te weinig. Wij verwachten een flinke verbetering tijdens de optimaliseringsrondes en in de voorkeursvariant.
2. Wij maken ons zorgen of uw voornemen past binnen het huidige en toekomstige beleid van het voorgestane klimaatbestendige riviersysteem zoals aangegeven in IRM. Onderzoek dit in het milieueffectrapport.
3. Wij maken ons grote zorgen over de cumulatieve effecten van de verschillende (toekomstige) zandwinnings in dit gebied. Heb oog voor de effecten van dit project in relatie tot de andere projecten in de Midden-Waal (Willemspolder 1 en 2). Houd daarbij ook zoveel mogelijk rekening met zandwinnings in de Drutensche Waard en de Hiense Waard, waarbij de planvorming ongeveer gelijktijdig loopt met uw project.
4. Maak gebruik van gebiedseigen grond bij de herinrichting van het gebied.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

≡ provincie
Gelderland

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

2 van 12

5. Wij verwachten na de optimalisatierondes een voorkeursalternatief dat een goede mix is van de verschillende doelstellingen. Voor ons is het belangrijk dat het gebied recreatief toegankelijk blijft voor omwonenden en toeristen.
6. Pas de minimale doelstellingen aan zodat ook de minimale doelstelling leidt tot versterking op de doelstellingen.
7. Betrek provinciale vertegenwoordigers in de expertteams van de optimalisaties.
8. Maak duidelijker op welke manier de varianten die ontstaan in de optimalisaties leiden tot een voorkeursalternatief.
9. Zorg ervoor dat het project past binnen de gids- en ontwerpprincipes van Panorama Waal.
10. Werk uit op welke thema's u de milieueffecten gaat beoordelen.

Ons uitgebreide advies treft u in de bijlage aan.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

Henri Lenferink
Commissaris van de Koning

Frederik van Ardenne
Secretaris

Datum
25 september 2024

Zaaknummer
2023-015155

Blad
3 van 12

Bijlage: uitwerking advies NRD Gouverneurspolder

1. Wat is de Herinrichting Gouverneurspolder?

De Gouverneurspolder ligt direct ten noorden van de Waal. De dorpen Ochten, Eldik en Dodewaard liggen direct nabij de polder. De polder zelf heeft een oppervlakte van ongeveer 330 hectare. Het basisplan beslaat ongeveer 275 hectare.

De Herinrichting Gouverneurspolder maakt onderdeel uit van het grotere project Midden Waal. Dit project bestaat ook uit de herinrichting omgeving Dekker en de Willemspolder fase 1 en 2.

Uw voornemen is om delfstoffen te winnen in de Gouverneurspolder. Het betreft voornamelijk zand en voor een klein deel klei. Na het winnen van de delfstoffen wilt u de Gouverneurspolder inrichten als natuur.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau beschrijft u op welke manier u komt tot een voorkeursalternatief. Ook beschrijft u op welke manier u de gevolgen voor de leefomgeving onderzoekt.

2. Zienswijzen en adviezen van mede-overheden

U heeft ervoor gekozen geen advies van de commissie voor de milieueffectrapportage te vragen. Bij het project Willemspolder fase 1 heeft u wel advies van de commissie gevraagd. U past nu dezelfde systematiek toe als in dat project. Daarom betrekken wij dat advies van de commissie ook bij ons advies op deze NRD.

Wij hebben reacties ontvangen van mede-overheden, zoals het Waterschap, de gemeente Neder-Betuwe en Rijkswaterstaat. Hun reacties hebben wij ook verwerkt in onderstaand advies.

Wij hebben drie zienswijzen ontvangen: van een particulier, van de Vogelbescherming en van de Stichting Milieuwerkgroep Midden Betuwe. We zijn blij met deze constructieve zienswijzen. Op deze manier weten wij beter hoe uw project ligt in de omgeving. De zienswijzen hebben ons nuttige informatie opgeleverd die we hebben verwerkt in dit advies. Voor de beantwoording van de zienswijzen verwijzen wij naar de zienswijzennota.

3. Methodiek

U gebruikt dezelfde methodiek om de milieueffecten te beoordelen als voor Willemspolder fase 1. Hierbij hanteert u het volgende stappenplan:

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

4 van 12

Het MER zal drie inrichtingsalternatieven bevatten: de referentiesituatie, het basisalternatief en het voorkeursalternatief. U beoordeelt deze drie alternatieven op hun milieugevolgen. De milieueffecten die u hierbij in beeld brengt, staan beschreven in hoofdstuk 4 van de NRD.

Het voorkeursalternatief komt tot stand door optimalisaties te onderzoeken op basis van het basisalternatief.

4. Doelstellingen

4.1 Inleiding

U noemt in paragraaf 2.4.1 van de NRD vijf doelstellingen van dit project: bouwgrondstoffen, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, landschapsontwikkeling en energietransitie. De commissie MER adviseerde bij Willemspolder fase 1 om de doelstellingen concreet te maken. Hier heeft u in het project Gouverneurspolder invulling aan gegeven door per doelstelling een aantal subdoelstellingen te formuleren, waarbij u per subdoelstelling een minimum- en een maximum doel benoemt.

Het benoemen van concrete doelstellingen is belangrijk omdat de doelstellingen de bandbreedte van het project weergeven. Uitwerkingen van uw voornemen die onder de minimum doelstellingen uitkomen, zijn niet realistisch.

4.2 Minimale doelen

Het is onjuist dat u voor klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, landschapsontwikkeling en energietransitie als minimum doel 'geen negatief effect', 'geen waterrecreatie of agrarisch grondgebruik' of 'geen energieopwekking' heeft gesteld. Het minimum voldoet in deze gevallen niet aan de door u zelf geformuleerde doelstelling. De doelstelling 'Versterking Natura 2000-gebied Rijntakken' kan bijvoorbeeld niet als minimum doel hebben om geen negatief effect te veroorzaken. Geen negatief effect is een randvoorwaarde, maar dan voldoe je nog niet aan de doelstelling van versterking. Het minimum 'geen energieopwekking' draagt ook niet bij aan de doelstelling 'opwekken duurzame energie'. Dit geldt ook voor de andere minima waar sprake is van 'geen effect'. U kunt dit oplossen door alsnog een minimum in te voeren waar per definitie sprake is van een (minimale) bijdrage aan de doelstelling. U kunt dit ook oplossen door bepaalde doelstellingen niet langer als doelstelling maar als meekoppelkans te beschouwen. Ons advies is om de doelstellingen te behouden. Zeker omdat de doelstellingen invulling geven aan het ontgrondingenbeleid van de provincie.

Daarnaast geldt voor een aantal aspecten dat het minimale doel van geen negatief effect simpelweg niet vergunbaar is. Bijvoorbeeld voor de Groene ontwikkelingszone of landschap geldt dat altijd sprake moet zijn van een versterking.

Het minimumdoel voor zand- en grindwinning is 7 miljoen m³ industriezand en -grind. Wij veronderstellen dat het basisplan niet is gebaseerd op dit minimumdoel. Dat zou namelijk betekenen dat elke vermindering van zand- en grindwinning resulteert in een project waarbij minder dan het minimumdoel wordt gewonnen en dus niet realistisch is. In dat geval zou

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

5 van 12

er geen enkele ruimte zijn voor optimalisaties op het gebied van klimaatadaptatie, natuur- of landschapsontwikkeling die ten koste gaan van de grondstoffenwinning. Het voorkeursalternatief zou dan onvoldoende onderscheidend zijn van het basisalternatief op onder andere natuur en landschap. Dat is voor ons niet acceptabel omdat er wat ons betreft aanleiding is tot optimalisatie van het basisalternatief. Wij willen hier graag duidelijkheid over voordat de expert sessies starten.

4.3 Doelstelling Bouwgrondstoffen

Wij vragen u om de doelstelling op het gebied van grondstoffenwinning in het MER goed te onderbouwen op nut en noodzaak. Beschrijf hoeveel miljoen k^3 zand en grind aanwezig is in de Gouverneurspolder. Beschrijf en onderbouw ook hoeveel miljoen k^3 zand en grind minimaal gewonnen moet worden voor een rendabele business case. Houd hierbij ook rekening met onze wens om geen of zo min mogelijk gebiedsvreemde grond in te voeren als aanvulmateriaal. Relateer deze aantallen aan de aanwezige en vergunde hoeveelheid k^3 in de Willemspolder. En ga hierbij ook in op de landelijke productieprognoses en de vraagverwachting. Breng in beeld hoe de beoogde winning in de Gouverneurspolder zich verhoudt tot de overige geplande winningen (van Dekker) ook gelet op de behoefte in de nabije, middellange en lange termijn.

Wij vragen hier ook aandacht voor het maken van kwalitatief hoogwaardige producten. Het te winnen zand zal worden verwerkt en gebruikt in de woningbouw en industrie. Voor ons is circulariteit belangrijk. U kunt een bijdrage leveren aan circulariteit door kwalitatief hoogwaardige producten te leveren. Zulke producten gaan langer mee en zijn beter her te gebruiken.

4.4 Doelstelling Klimaatadaptatie

Wij adviseren u om bij de doelen uit het Programma Integraal Riviermanagement toe te voegen aan de subdoelstellingen.

4.4 Doelstelling landschapsontwikkeling

Wij adviseren u om de (sub)doelstelling ruimtelijke kwaliteit toe te voegen aan Landschapsontwikkeling.

5. Basisalternatief en referentiesituatie

5.1 Basisalternatief

Wij zijn kritisch over uw basisalternatief. Het basisalternatief moet een redelijk alternatief zijn. Een redelijk alternatief is uitvoerbaar en voldoet aan de doelstellingen. De NRD onderbouwt nog niet of en in hoeverre het basisalternatief voldoet aan de doelstellingen. Maak dat duidelijk in het MER, ook voor de andere alternatieven. Wij vinden dat het basisalternatief veel te veel (diep) water bevat, en te weinig de andere doelstellingen zoals klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, landschapsontwikkeling (inclusief agrarisch grondgebruik) en energietransitie bedient. Wij verwachten een flinke slag in de optimalisatiesessies ten aanzien van deze doelstellingen.

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

6 van 12

Paragraaf 3.3 beschrijft het basisalternatief. Deze paragraaf bevat twee afbeeldingen en een korte tekst. De tekst maakt duidelijk dat het basisalternatief gebaseerd is op het landschapsplan van Jan Bruyn uit 2014. U heeft dit plan in 2017 geactualiseerd met een scala aan optimalisaties ten gunste van de doelstellingen. Op 15 juli 2024 heeft u de totstandkoming van het basisalternatief verder toegelicht. Ook heeft u de landschapsanalyse toegestuurd. Uit de landschapsanalyse blijkt dat u de volgende verdeling hanteert:

	Diep water	98,88 ha
	Ondiep water	26,29 ha
	Rlet / Rulgte	6,27 ha
	Gras / Kruidenvegetatie	89,20 ha
	Zachthoutoobos	14,08 ha
	Hardhoutoobos (o.a. op HVP's)	7,66 ha
	Zandige oever en Rivierduin	25,36 ha
	Paden, Wegen en bermen	6,43 ha
	Bedrijventerrein en Wonen	0,26 ha
	Projectgebied	274,43 ha

Het is onduidelijk wat u verstaat onder diep water en wat onder ondiep water. Wij adviseren u om een overzicht hiervan in het vervolg in de NRD op te nemen en dit in het MER duidelijk te maken.

5.2 Referentiesituatie

Paragraaf 3.2 beschrijft de referentiesituatie. Hierin benoemt u de drie woningen in de Gouverneurspolder: Waalbandijk 10, 12 en 14. U bent van plan geen nieuw omgevingsplan voor het hele gebied te laten vaststellen maar een omgevingsvergunning aan te vragen voor zover afwijking van het omgevingsplan nodig is voor de activiteiten. Maak in het MER duidelijk in hoeverre uw plannen aanleiding geven om af te wijken van het vigerende omgevingsplan op deze locaties. Bij Waalbandijk 12 is geen volledige invulling gegeven aan de functie. Daar is feitelijk sprake van een woning en maakt de functie in het omgevingsplan ook horeca mogelijk. Als de functie voor deze locatie niet hoeft te wijzigen, is de referentiesituatie op deze locatie volgens ons de huidige feitelijk legale situatie.

6. Optimalisaties

U wilt het basisalternatief per doelstelling optimaliseren. Hiervoor organiseert u expertteams die een kwalitatieve beoordeling uitvoeren. Het toetsingskader hiervoor is 'toegevoegde waarde en uitvoerbaarheid'. Omdat maatregelen per doelstelling kunnen conflicteren stelt u voor de raakvlakken en conflicten in een integrale expertmeeting te bespreken. De optimalisaties die het best bijdragen aan de doelstellingen worden samengevoegd in het voorkeursalternatief.

Wij adviseren u duidelijk te maken wat tot het basisplan behoort en wat optimalisaties zijn. In de NRD staat dat het basisplan al een scala aan optimalisaties bevat ten gunste van de beoogde

doelstellingen. Het basisplan is dus niet gelijk aan de minimale invulling van de doelstellingen. Beschrijf welke optimalisaties al zijn doorgevoerd in het basisplan.

De NRD geeft weinig inzicht in de manier waarop de optimalisaties leiden tot het voorkeursalternatief. Voordat de expert teams kunnen starten moet de werkwijze duidelijk zijn. Wij adviseren de volgende werkwijze.

1. Als eerste bedenken de expertteams sectoraal vanuit de betreffende doelstelling een aantal optimalisaties. Wij willen graag met een provinciale vertegenwoordiger deelnemen in de teams.
2. Deze optimalisaties leiden tot een variant per doelstelling, op te stellen door u.
3. Deze varianten worden in het MER beoordeeld op milieueffecten. De NRD spreekt van een beoordeling op toegevoegde waarde en uitvoerbaarheid. Wij adviseren om eerst uit te werken op welke wijze uitvoerbaarheid wordt beoordeeld. In paragraaf 4.3 beschrijft u wel wat u onder haalbaarheid verstaat. Wij adviseren u duidelijk te maken of dit hetzelfde is, en op basis waarvan uitvoerbaarheid wordt beoordeeld. In deze beoordeling mag de financiële uitvoerbaarheid niet leidend zijn. De financiële uitvoerbaarheid hangt namelijk nauw samen met de doelstelling voor bouwgrondstoffen. Dit is een aspect dat in de laatste stap integraal beoordeeld wordt. Wij adviseren ook om de optimalisaties vast te stellen als varianten en deze te beoordelen op basis van het beoordelingskader. Wij adviseren hierbij dezelfde systematiek toe te passen als bij Willemspolder fase 1 en daarnaast concreet te maken op welke manier en waarom sprake is van meer of minder 'toegevoegde waarde'
4. De laatste stap betreft het bespreken en afwegen van de raakvlakken en conflicten tussen de verschillende optimalisaties. Net zoals bij Willemspolder is een aandachtspunt de combinatie natuur met recreatie in de vorm van bijvoorbeeld struinpaden. Dit kan conflicteren met rustgebied van ganzen en leefgebied van broedvogels en benodigd uitwerking. Om deze derde stap goed te kunnen doorlopen moet vooraf objectief duidelijk zijn hoe de prioritering van doelstellingen eruit ziet. De NRD beschrijft: *“Daarom worden in een integrale expertmeeting de raakvlakken en conflicten besproken. Daarbij kunnen maatregelen afvallen of worden bijgesteld. De optimalisaties die het beste bijdragen aan de doelstellingen en in samenhang een harmonieus plan vormen worden bijeen gevoegd in het voorkeursalternatief.”* Deze beschrijving maakt onvoldoende duidelijk op welke manier wordt omgegaan met conflicterende doelstellingen: hoe bepaalt u wat de optimalisatie is die het beste bijdraagt aan de doelstelling. Welke prioriteit wordt toegekend aan de verschillende doelstellingen? Hoe wordt omgegaan met conflicten? Op welke manier worden de optimalisaties samengevoegd tot een voorkeursalternatief? Beschrijf dit in het MER en maak dit duidelijk voordat deze stap wordt gezet. In deze stap worden belangrijke keuzes gemaakt. Daarom willen wij graag betrokken worden bij deze stap. Voor de volledigheid wijzen wij er nog op dat wij oordelen dat het MER Willemspolder de afweging, op welke wijze de verschillende alternatieven leiden tot het voorkeursalternatief, onvoldoende heeft beschreven.

Wij geven op voorhand vast de volgende punten mee voor de optimalisatiesessies:

- Met betrekking tot klimaatadaptatie. Bij de doelstelling Klimaatadaptatie benoemt u het Programma Integraal Riviermanagement (IRM) als relevant beleid. Voor ons is het IRM ook een belangrijk aspect voor ontwikkelingen in de uiterwaarden. Wij voorzien

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

8 van 12

risico's en kansen voor het IRM als gevolg van deze zandwinning. Wij vragen u om in het MER optimalisaties zoeken die de kansen IRM benutten en de risico's zoveel mogelijk wegnemen. Bij risico's denken wij aan de volgende punten:

- Een goede oplossing voor het rivierbodenvraagstuk vraagt om een samenhangende reeks ingrepen op rivierniveau. De voorgenomen zandwinning beperkt, zeker gezien de omvang ervan en in combinatie met de andere ontgrondingen die in de directe nabijheid plaats zullen vinden, de mogelijkheden voor een dergelijke samenhangende aanpak.
- De ontgroning resulteert in een grote plas met open water die dicht op de Waal ligt. Er blijft weinig ruimte over voor maatregelen in de oeverzone, om het proces van bodemdaling te stoppen en de rivierbodem omhoog te brengen. De beoogde grote plas is onomkeerbaar en beperkt de mogelijkheden voor een andere inrichting die bijdraagt aan een oplossing voor de problematiek van de rivierbodem.
- Naar verwachting leidt het tot stroomverlamming en daardoor aanzanding in de hoofdgeul. Ook beïnvloedt het naar verwachting de rivierbodempligging op dit traject. Zeker in combinatie met de ontgrondingen in de nabije omgeving die nog komen en die van de autonome ontwikkeling van de Willemspolder.
- Breng in beeld wat de effecten zijn van de grote plas die resulteert van de zandwinning, in de directe nabijheid van het zomerbed.

Vanuit IRM wordt invulling gegeven aan de gebiedsuitwerking voor de Middenwaal. In het voorjaar van 2025 wordt bovendien gestart met onderzoek en ontwikkeling van een Nationale sedimentstrategie op basis van sedimentbehoefte, sedimentaanbod en kennis van wat en waar wel of niet ontgrondingen kunnen plaatsvinden. Vervolgens wordt op rivierniveau een synthese uitgevoerd, gericht op het te realiseren rivierbodenniveau en de omgang met sediment, en op de vraag met welke maatregelen deze is te realiseren. Gegeven het aantal initiatieven voor ontgrondingen langs de Middenwaal vinden we het belangrijk dat deze synthese plaatsvindt als onderdeel van de integrale gebiedsuitwerking Middenwaal. We willen bereiken dat dit gebied zowel met perspectief voor het ontgrondend bedrijfsleven als toekomstvast en robuust wordt ingericht vanuit de IRM-doelstellingen.

- Met betrekking tot klimaatadaptatie. De voorziene plas en geulen kunnen op verschillende manieren aangetakt worden op de rivier: stroomopwaarts of stroomafwaarts. De manier van aantakken heeft weer effecten (op instroom, stroomsnelheid, soortendiversiteit en (wellicht) waterkwaliteit). Houd hier rekening mee bij het bedenken van optimalisaties.
- Met betrekking tot natuurontwikkeling. In de optimalisatieronde moet een uitwerking plaatsvinden van de doelsoorten voor de natuurontwikkeling. Er liggen kansen voor de bever en otter. Ecologisch vinden wij het waardevol als er een waaier van diepere en ondiepere geulen komt in plaats van een grote diepe plas. Daardoor kan ook moeras, plasdras en slikkige oevers ontstaan ten behoeve van porseleinhoen, watersnip, ijsvogel en oeverzwaluw. En wij zien ook kansen op de hogere gelegen delen voor ontwikkeling van hooilanden ten behoeve van de kwartelkoning. Ook zijn er mogelijkheden voor (paaiplassen van) de kamsalamander. Wij willen ten slotte meer natuurvriendelijke oevers als optimalisatie inbrengen. Overigens willen wij ervoor waken natuur te

realiseren die door strenge bescherming nu of in de toekomst niet recreatief toegankelijk is.

- Met betrekking tot landschapontwikkeling. Hier willen wij in ieder geval een variant met een minder grote waterplas. Het basialternatief past niet binnen Panorama Waal, gegeven de omvangrijke, landschapsvreemde plas water. Het winterbed-landschap is niet meer aanwezig in het basialternatief. Wij brengen als optimalisatie een ontwerp in dat is gebaseerd op het oude geulenpatroon. Bij deze optimalisatie moeten de gids- en ontwerpprincipes uit Panorama Waal worden betrokken.
- Met betrekking tot energietransitie. Hier vragen wij aandacht voor de mogelijkheden van netinpassing. Netinpassing gaat over de beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet in Gelderland. Dit zal de belasting van het net veranderen door de ontwikkeling van duurzame opwek. Gebeurt dit als onderdeel van de optimalisaties per doelstelling?

7. Tijdelijke uitvoeringssituatie en gebiedsvisie Midden Waal

U wilt de tijdelijke uitvoeringssituatie en de effecten Gebiedsvisie Midden Waal in beeld brengen en beoordelen op milieugevolgen. Wij adviseren hierbij om, net als bij Willemspolder fase 1, het beoordelingskader van het MER toe te passen.

Wij waarderen het dat u ook de effecten op de hele Midden Waal in beeld wilt brengen. Wel adviseren wij u hier duidelijk te maken wat u verstaat onder 'Gebiedsvisie Midden Waal'. Een van de projecten van Midden Waal, Willemspolder fase 1, behoort namelijk ook tot de autonome ontwikkelingen. Ook zult u bij deze beoordeling aannamen moeten doen over onzekere toekomstige situaties zoals Willemspolder fase 2. Wij adviseren u in het MER duidelijk te maken welke aannamen u daarbij hanteert.

Wij nemen ook het advies van de commissie MER inzake Willemspolder over met betrekking tot de samenhang met Midden-Waal. Wij verwijzen naar paragraaf 2.1 van het advies van de commissie.

Verder benadrukken wij dat de gebiedsvisie Midden-Waal een visie vanuit Dekker is en niet een visie vanuit Gedeputeerde Staten. Wij zien deze visie als uw voornemen voor de toekomstige zandwinning en herontwikkeling van dit gebied. Wij zijn blij dat u een visie ontwikkelt voor het hele gebied, maar wij zijn uiteraard niet direct of indirect gebonden aan deze visie.

U benoemt dat de projecten uit de Gebiedsvisie Midden-Waal onderdeel uitmaken van een pilotproject in het kader van het programma Integraal Riviermanagement (IRM). Deze pilot is vorig jaar al afgerond. De projecten uit de gebiedsvisie Midden-Waal staan nu als focusproject op de kaart van het Deltaprogramma Rivieren. Wat de aanleiding, het doel en het beoogde resultaat van dit focusproject moeten zijn, moet nog nader worden gedefinieerd.

8. Beoordeling van redelijke alternatieven

De tabel in paragraaf 4.1 geeft aan op welke milieueffecten u wilt toetsen. Dit zijn algemene termen zoals rivierkunde, natuur en landschap. De NRD maakt niet duidelijk wat u hieronder verstaat en maakt ook niet duidelijk op welke aspecten u precies toetst. Wij missen beide onderdelen in de NRD. Hierdoor kunnen wij niet goed inschatten waar u op wilt toetsen, en kunnen wij u hier ook niet goed over adviseren. Werk dit veel uitgebreider uit in het MER. En neem in het MER

ook een beschrijving per aspect op. Wij hebben nog gekeken of het MER Willemspolder inzicht geeft in de aspecten waar u op wilt toetsen. Hoofdstuk 5 van het MER Willemspolder benoemt deels andere milieueffecten. Dus we kunnen er niet vanuit gaan dat u voor Gouverneurspolder op dezelfde milieueffecten toetst als bij Willemspolder.

Per milieueffect geven wij de volgende adviezen mee.

- Met betrekking tot archeologie heeft u met ons al afgestemd dat er een uitgebreide archeologisch KNA conform bureauonderzoek wordt opgesteld door een gecertificeerd bedrijf.
- De aspecten verkeer en mobiliteit ontbreken hier nog. Wij verzoeken dit mee te nemen in het MER.
- Met betrekking tot geohydrologie adviseren wij in ieder geval ook te toetsen op aspecten voor de omgeving zoals natuur, landbouw, dijken, bebouwing. Breng ook in beeld als mitigerende maatregelen hoe kunnen ongewenste effecten (kwel) ongedaan gemaakt worden of worden voorkomen.
- Met betrekking tot landschap adviseren wij te beoordelen op aardkundige waarden en ruimtelijke kwaliteit. Maak daarbij voor landschap ook gebruik van de betreffende Streekgids. Maak voor ruimtelijke kwaliteit en landschap gebruik van het Panorama Waal.
- Met betrekking tot natuur dient u ook onderzoek te doen naar houtopstanden. Houd de Groene ontwikkelingszone en het Gelders natuurnetwerk gescheiden omdat het verschillende toetsingskaders betreffen. Met betrekking tot onder andere het Gelders natuurnetwerk en Groene ontwikkelingszone heeft u in paragraaf 2.6 al een korte omschrijving gegeven van de regelgeving. Wij willen hierbij aanvullen dat de compensatie in de nabijheid van het GNN moet worden gerealiseerd. Ook moet voor de GO een versterkingsplan worden opgesteld. Houd hierbij de artikelen aan van de vigerende omgevingsverordening.

9. Overige opmerkingen

Neem mitigerende maatregelen op in het MER. Dat zijn maatregelen per milieuaspect die genomen kunnen worden om negatieve effecten te beperken of te voorkomen of positieve effecten verder te versterken.

Maak gebruik van gebiedseigen grond bij het herinrichten van de Gouverneurspolder. Geef in het MER een overzicht waar de te gebruiken grond vandaan komt.

Paragraaf 1.3

In deze paragraaf staat dat een gecombineerd plan/projectMER wordt opgesteld. Als u ervoor kiest om één omgevingsvergunning bij GS aan te vragen met daarin zowel de activiteit ontgroningen als de activiteit omgevingsplan, is sprake van een projectMER. Als u ervoor kiest om de omgevingsvergunning voor de ontgrondingsactiviteit bij GS aan te vragen en bij de gemeente een wijziging van het omgevingsplan aanvraagt, is wel sprake van een gecombineerd plan/projectMER.

Paragraaf 2.6

Deze paragraaf bevat een goed overzicht van de huidige stand van zaken wat betreft de archeologie. Wat ontbreekt is wat er straks wordt uitgezet ten behoeve van de archeologie. Zoals

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

11 van 12

afgestemd met u zal straks een KNA conform bureauonderzoek worden opgesteld voor het gehele gebied door een gecertificeerd archeologisch bedrijf. Ondanks dat het overgrote deel van het gebied geen dubbelbestemming archeologie kent, vragen we dit wel, vanuit de leidraad voor archeologisch onderzoek van omgevingsdienst Rivierenland.

Het RAAP-rapport 3289 uit 2018 is geen nieuwe verwachtingskaart maar een uitgevoerde inventarisatie van archeologische vindplaatsen en verwachtingszones voor het onderzoeksgebied van het dijkversterkingstraject Neder-Betuwe. Wat in het rapport staat is wel actueler dan het vigerend beleid dat uit 2008 komt.

In de NRD staat dat in 2018 de archeologische, aardkundige en cultuurhistorische waarden van het gebied in kaart zijn gebracht en dat er een verwachting is dat er een redoute uit de Tachtigjarige oorlog aanwezig is, net als kazematten en stellingen uit de tweede wereldoorlog. In de NRD noch in de 'Landschapsanalyse en plantoelichting' staat hoe u hier mee om gaat. Wij adviseren dit duidelijk te maken in het MER.

Paragraaf 2.7

Wij verwachten dat de hier beschreven aspecten nader uitgewerkt terugkomen in het MER.

Wij verwachten dat de mogelijk aanzienlijke milieueffecten nader worden uitgewerkt in het MER. In het kopje 'Gebruik van natuurlijke bronnen' staan bodem, land, water en biodiversiteit benoemd. In ieder geval biodiversiteit is geen voorbeeld van een natuurlijke bron.

Onder het kopje 'Opstapeling van effecten (cumulatie) met andere projecten' beschrijft u een aantal 'autonome ontwikkelingen die naar verwachting gereed zijn voordat met project Gouverneurspolder wordt aangevangen'. Wanneer een van deze genoemde projecten gereed is op het moment dat Gouverneurspolder wordt vergund, is het geen autonome ontwikkeling maar een gerealiseerde ontwikkeling. Overigens betwijfelen wij of (al) deze projecten gerealiseerd zijn op het moment dat het MER voor Gouverneurspolder wordt opgesteld.

Verder ontbreekt in deze opsomming het project Drutensche Waarden van K3. Ook dit zien wij als project dat betrokken moet worden in de cumulatietoets.

Wij begrijpen de opmerking 'cumulatie van effecten is niet aan de orde' niet. U moet in het MER onderzoeken of een cumulatie van effecten met deze projecten kan optreden. Deze conclusie in de NRD is wat ons betreft voorbarig.

Wanneer een van deze projecten al gerealiseerd is, behoort het tot de huidige situatie (een vaststaand gegeven) en niet meer tot de autonome ontwikkeling. De huidige situatie plus de autonome ontwikkeling vormt de referentiesituatie. Bij het actueel houden van het mer beoordeel je mogelijke (cumulatieve) effecten van deze situatie dus altijd.

Paragraaf 2.8

Onder het kopje natuur wordt een aantal uitspraken gedaan over het salderen van stikstof en de effecten op GNN en GO. Deze conclusies moeten nog worden onderbouwd en uitgewerkt

Datum

25 september 2024

Zaaknummer

2023-015155

Blad

12 van 12

in het MER. De aspecten ten aanzien van geluid en trillingen moeten uiteindelijk ook in de voortoets en of passende beoordeling Natura 2000 worden betrokken. Neem ook het feit dat twee oude bosgroeiplaatsen in de Gouverneurspolder liggen mee in het MER.

Paragraaf 3.2

Betrek bij het bestaand gebruik ook het bestaand gebruik van beschermde dier- en plantensoorten en Rode lijst soorten. Onderzoek welke dat zijn.

Paragraaf 5.3

Bij de te nemen besluiten ontbreken nog de (mogelijk) benodigde vergunningen, zoals omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit en de Natura 2000-activiteit.